

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

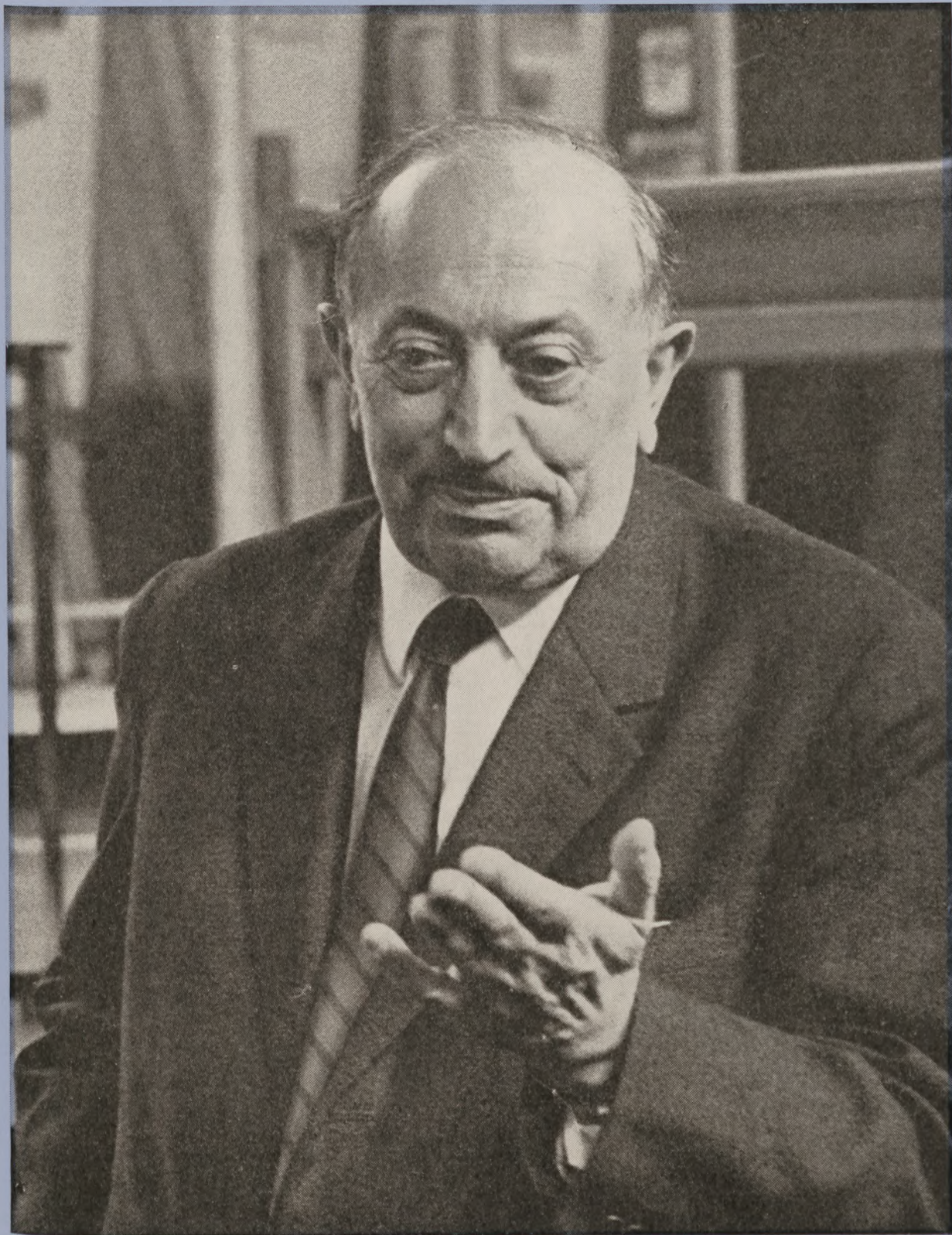
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Simon Wiesenthal overlevede opholdet i 12 tyske k-z-lejre og tre dødsdomme. Han besøgte København den 15. september, og ved en sammenkomst i Frihedsmuseet fremlagde han sit dokumentariske værk „Morderne iblandt os“. Læs endvidere side 147.

FREDE GRAU

Tømrer- &
snedkermester
Søndergade 16, Guderup, Als

**BRYGGERIARBEJDERNES
FAGFORENING**

**ROSKILDE
KONTANTFORRETNING A/S**
Roskilde

**SØREN ABRAHAMSEN &
H. P. NIELSEN**
Fiskergade 1, Aarhus

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyhille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundvej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembecke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAgA 8502 (kontor-tid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: Taga 421. Privat Taga 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri.
Ringsted

Næste nummer udkommer

27. oktober

INDHOLD:

Lyspunkt	143
Flugten over Øresund	145
Simon Wiesenthal i Danmark	147
Sammenhold siden 1945	151
Det store spil bag kulisserne	153
De erhvervshæmmede	159
Dagbogsblade	159

Lyspunkt...

Moskva og London side om side, derefter grupper af børn og unge fra godt 40 lande, 7 orkestre i farvestrålende dragter med 440 orkestermedlemmer, gymnastikpiger og -dreng, en fanebort på 100 dreng, 240 dreng, der dannede et 800 tal, 550 unge i folkedanserdragter, det er nogle af de stikord, man må operere med, når man skal fortælle om et lyspunkt i en verden, hvor det sorte hysteri og den fanatiske intolerance truer fremtiden for den verden, som generationer har bygget op, og som siden 1945 har gjort store fremskridt for at udrydde schlagereens ord om, at „vi ser for lidt til hinanden“.

☆

Begivenheden, der her er omtalt i stakatostil, er åbningen af Hafniaden på Københavns Stadion sidste uge i august, en markering af Københavns 800 års jubilæum.

Vejret var strålende. En rigtig mild og blid sommeraften, og som programmet skred frem, kastede stadions kæmpeprojektører et fortryllesens skær over det gigantiske program, efterhånden som det afvikledes med en beundringsværdig præcision.

☆

Den, der har oplevet to verdenskrige og ofte ængstes for en evt. tredie, måtte gribes af grupperne fra f. eks. Ghana, Ethiopien, Holland, Belgien, Norge, Vesttyskland, Tanzania, Storbritannien, Sverige, Finland, Jamaica, Malaysia, Luxembourg, Spanien, Philippinerne, Canada, Sovjetunionen, Kenya, Frankrig, Tjekoslovakiet, Island, Italien, Puerto Rico, Israel, Japan, Tunesien, Polen, Østrig og Schweiz.

☆

Man var klar over, at det skaber

store problemer at skulle holde 25.000 unge i ånde i et par timer. Man lod derfor programmet veksle mellem skæmt og alvor.

☆

Også overborgmesteren var grebet. Han sagde, at det for København var magtpåliggende at blive betragtet som venskabsby for hele verden, og de mange nationaliteter, børn af alle hudfarver, børn fra øst, og børn fra vest, børn af alle religioner, børn fra fattige og fra rige lande, børn fra lande med vidt forskellige samfundssystemer, var verdens første skoleolympiade, hvis bærende idé er international forståelse, en appel til kun at dyrke én fællesnævner, nemlig respekten for mennesket.

Når dette sker, er vi ved at vinde den vanskeligste sejr af alle, nemlig at vinde freden.

Sker dette, vil det hindres, at vor klode sejler meningsløs og gold rundt i verdensrummet.

De unge — fremtiden — kan praktisere den solidaritet, der ene er i stand til at gøre det korte ophold på moder Jord udholdeligt og menneskeligt.

☆

Jo, der var også alvorstøner, og nogle forstod nok alvoren, men alle forstod Danny Kaye, enten han så løb omkring på grønsværen og startede efterhånden 7 orkestre med hvert deres musiknummer, eller han fik alle til at synge med. Eller da han fra mikrofonen udsendte et „Gud velsigne jer alle“.

☆

Hafniadens åbningsfest er naturligvis en dråbe, men tilstrækkeligt mange dråber kan jo godt blive til noget.

F-k.

THEODOR KRÜGER'S EFTF A/S
Tekstil
Lersø Parkallé 109, Ø.
Telf. Ryvang 62 22

BY- & LANDBOSPAREKASSEN
Danmarksgade 64
Frederikshavn

W. MØLLER HANSEN
Statsaut. revisor
Nykøbing Mors

**O. G. HØYER'S
MASKINFABRIK**
Finlandsgade 8, Aarhus

T. SØNDERGAARD LARSEN
Blikkenslagermester
Godthaabsvej 7, Ringkøbing

**SÆBY
FISKE-INDUSTRI A/S**
Sæby

**ROSKILDE
CHAMPIGNON- &
KONSERVESINDUSTRI**
Roskilde

P. LANKEN
Ewaldsgade, København N.

M. CHRISTOPHERSEN
Isenkram
Jernbaneplassen 15, Lyngby

CODAN GUMMI A/S
Køge

**A/S STRØMMEN'S
HANDELSSELSKAB**
Strømmen - Randers

**TØNDER
BEGRAVELSESFØRRETNING**
Nørregade 1 - Tønder

Flugten over Øresund

Oktoberdagene bragte 7000 jødiske landsmænd til friheden i Sverige

Forfatteren Chris Parø skildrer sin flugt over Øresund i en fiskerbåd, der var lille, men opfyldte ordsproget om, at hvor der er hjerterum, er der også husrum.

Han indfletter en skildring af samværet i det daglige med danske jøder.

Eichmann-sagen har atter vakt jødeforfølgerens tid til live i vor erindring. Danmarks indsats for at frelse de her i landet boende jøder er blevet rosende omtalt, og det kan derfor ikke undgås, at jeg i tankerne går tilbage til de mørke efterårsdage i 1943, da jødeforfølgelserne i Danmark blev iværksat på Eichmanns ordre.

En råkold novembermorgen stod jeg sammen med 22 andre ved kajen i Gasværkshavnen og ventede på en fiskerbåd, der inden længe måtte dukke frem af tågen for at lægge til ved bolværket. Klokken var kun halvseks, og mørket tillod os ikke at se stort, men havnens lyde gjorde os urolige.

Den tiltagende nervøsitet dæmpedes dog noget på grund af vore leders rolige og solide optræden. Det var ikke den første illegale transport, de havde været med til, og de fortalte os, at der ikke var den mindste fare på færde.

Naturligvis var jeg oprevet, men midt under det hele tænkte jeg alligevel på, at det, der for mig kun var en episode, for de fleste af mine medventende her på kajen blot var et led i en stadig flugt, som deres folk og måske endda de selv personlig længe havde måttet udføre. Jeg vidste, at de nitten af os var jøder. Kun jeg selv og et par stykker til havde andre grunde for vor flugt.

Det, jeg så for mine øjne, var et folk på flugt, og i tankerne gik jeg tilbage til de sidste dages hændelser. Jeg så for mig de mange grå skikkelser, der fra kontaktmand til kontaktmand blev smuglet gennem byen for endelig at nå en foreløbig sikkerhed i sygeplejerskeboligerne ved Bispebjerg Hospital.

Jeg så dem for mig, mens de ven-

tede og ventede, og jeg gennemgik denne morgens hændelser på hospitalet, hvor jeg havde set en mand indviklet i gaze blive befriet for sit nu så generende og unødvendige svøb. Han havde i flere dage spillet syg, efter at han i ambulance var blevet hentet i Middelfart for næsen af tyskerne.

Jeg tænkte også på den ulykkelige jødiske kvinde, der fik et nervesammenbrud, netop da vi skulle forlade hospitalet. Hun var sammen med sin mand tvunget til at forlade landet uden sine børn. Det havde hun ikke kunnet tage. Hun fik bedøvende midler og ville først vågne op i Sverige eller . . .

TUREN gennem den sovende by i fire taxavogne straks efter spærretidens ophør var mærkelig uvirkelig. Hele byen syntes at sove, mens vi holdende os til byens periferi søgte ned mod havnen, hvor man ventede os. De fire tætpakkede biler kunne let give anledning til mistanker om illegale transportere, om nogen lagde mærke til os. Intet skete imidlertid, og nu stod vi her, mens en båd lagde til ud for os.

Hvorledes 23 mand skulle kunne få plads om bord i den lille båd, var der ingen af os, der forstod, men i løbet af forbausende kort tid var vi alle blevet stuvet sammen i det lille fartøj. Vagtsomme mænd holdt vagt inde på kajen.

En tysk razzia ville betyde ikke mindre end en katastrofe for os alle, men de gæve transportledere havde tilsyneladende hele havneområdet under kontrol. Fløjtesignaler hørtes, et lysblink sporedes i mørket, og så endelig arbejdede bådens motor. Vi stødte fra land.

Vi lå fem under nogle fiskenet og stirrede op i den mørke himmel, hvor

ikke en eneste stjerne var at se. Ingen af os kendte noget til hinanden, og det var mig ikke muligt at se ansigterne på nogen af dem, men alle havde vi det til fælles, at de nærmeste timer ville blive afgørende for vort liv. Efter nogen tid passerede et mørkt metalbånd på himlen over os.

— Langebro, sagde min sidemand sagte for sig selv, konstaterende at det gik fremad.

Måske havde jeg ikke før set Langebro fra neden. Den var mørk og truende og ikke festlig, som når den en sommerdag bar friske cyklepiger. Dertil kom en beklemmende følelse af, at der blev spejdet efter os fra begge sider af havneløbet. Ville man ikke lægge mærke til, at båden lå usædvanlig dybt i vandet? Det forekom mig, at der gik et uendelig spand af tid, før min sidemand med sin lidt tørre stemme forkyndte:

— Knippelsbro!

DER VAR langt endnu til den frelsende svenske kyst. Måske skød båden en god fart, men vore utålmodige tanker ilede foran og skyndede på. Vi sejlede og sejlede uden at sige et ord. Efterhånden gav motorens taktfaste rytme os en idé om, at turen nok skulle lykkes. Rytme kan give en slags tryghed, som også barnet i vuggen føler det. Motorens stempelslag var selve frihedens, og så længe de var at høre, var alt godt.

— Vi må være langt ude nu, sagde en nervøs stemme overfor mig.

— Uden tvivl. Vi begyndte alle at samtale i munden på hinanden. Jeg hævede hovedet for at se, men fik det hurtigt ned igen. Båden passerede netop Middelgrundsfortet, hvor spejdende tyskere holdt vagt. Ville de mene, at det var en fredelig fiskerbåd, de havde for sig, eller gjorde de sig deres tanker om dens last?

Vi mælede ikke et ord i lang tid, men så begyndte vi atter at samtale om, hvad vi ville gøre, når vi nåede den frelsende kyst.

En af dem, jeg lå sammen med, var på flugt for tredje gang. Han var født i Berlin, men flygtede til Polen i 1936, efter at hans familie

JOHS. NIELSEN
Vokstavlefabrik
Tune

C. JØRGENSEN
Købmand
Hoptrup - Marstrup

H. V. GEER
Zeltnervej 10 - Silkeborg

ERIK JENSEN
Frukt - grønt
Absalonsgade 6 - Sorø

LINDE TRYK
Aarhus

**MUNCH CHRISTENSEN'S
BOGHANDEL**
Nørregade 22 - Vejle

**L. MELDAL'S
RENSERI**
Løvegade 68, Slagelse

SOPHUS E. JOHNSEN & CO.
Skibshandel
Havnegade 32, Aarhus

**VEJLØS
BYGGEFORRETNING**
Holstebro

**NORDBORG
SPAREKASSE**
Nordborg

**VARDE REVISIONS- &
REGNSKABSKONTOR**
Vestergade 15, Varde

**MIDTSJÆLLANDS
TØJRENSERI**
Vestergade 3, Tølløse

**P. HILDEBRANDT
& SØNNER**
Malermestre
N. Petersensvej 7, Herning

A/S SAVMOLLEN - ULLERSLEV
Ullerslev, Fyn

**KNUD RASMUSSEN
& BALLE-PETERSEN**
Sæby

**SØNDERMARK'S
MØBELFABRIK I/S**
Tarm

GRUNDFOS
Bjerringbro Pumpfabrik A/S
Bjerringbro

**BRØNDERSLEV
MINERALVANDSFABRIK**
Gravensgade 5 B, Brønderslev

MARTIN HANSEN
Købmand
Vesterbrogade, Gilleleje

**SPAREKASSEN FOR
HIRTSHALS & OMEGN**

JOHS. M. PEDERSEN
Købmand
Forstallé 79, Aabenraa

ASKOV BOGHANDEL
Askov pr. Vejen

P. T. LARSEN
Installator
Slotsgade 45, Hillerød

**FJELSO
FODERSTOFFORENING**

HONORE & SØN
Isenkram
Andrupsgade 2 - Enggaarden
Telefon Lemvig 2 15 66

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFONDS ARBEJDE**
L. M. Højskole - Hillerød

N. C. NIELSEN
Vulkanisør
Jægergaardsgade 103, Aarhus

**C. NORDLUNDE'S
BOGTRYKKERI**
Milnersvej 6, Hillerød

DEHLHOLM
Viborg

**ALDERSLYST
RENSERI**
Borgergade 26, Silkeborg

var blevet taget. Deres skæbne var ham uvis. Kun en broder, der var sluppet til England, havde han tilbage. I 1939 lykkedes det ham ved tyskernes indmarch i Polen at komme til Danmark, hvor han lærte sig landbrug for senere at kunne gøre sig gældende i Israel. Nu lå han her og håbede, at det også tredie gang ville lykkes ham at undgå Eichmanns lange arm.

ENDELIG fik vi lov at komme op på dækket. Den svenske kyst lå frelsende nær, men netop som vi troede os uden for fare, dukkede en tysk hurtigbåd op bag os. Den stoute skipper bandede og satte fuld fart på motoren, mens vi forsvandt i vore skjul. Et par kvinder græd, og en ældre mand bad. I sidste øjeblik løb en svensk toldkrydser i en bue uden om os. Tyskerne opgav, og vi kom frelst i land ved den lille havn Barsebäk nord for Malmö.

Et par dage senere blev vi sendt med toget nord på op i hjertet af Värmland til det lille kurbadested Loka Brunn, der ellers kun benyttes om sommeren, men som nu var taget i brug til danske flygtninge, der således fik en hel lille landsby til deres rådighed.

DE HALVFEMS PROCENT af den lille koloni tre til fire hundrede indbyggere var naturligvis jøder. Alle undsluppet nazisternes forfølgelse. Vi, der ikke var jøder, havde her lejlighed til at lære vore jødiske landsmænd virkelig at kende. Det var jo så lidt, vi vidste om dem.

Den lille antisemitisme, der jo desværre er livskraftig endnu, havde måske, som den forekom mand og mand imellem, indbildt mange, at der kun fandtes én jødisk type: den gerrige og i handel ikke helt pålidelige kræmmer. Vor klassiske litteratur fremstiller desværre altfor ofte jøden som netop denne type, men i Loka Brunn og under resten af opholdet i Sverige fik jeg og mange andre lejlighed til i dagligdagen at stifte bekendtskab med jøderne, som de virkelig er.

Det forbavsede nok mange, at de danske og for den sags skyld også

præsenterede et virkeligt udsnit af samfundet. Her var blikkenslagere og tømrere, her var solbrunede landmænd, her var kunstnere og skolelærere, her var direktører og forretningsfolk, og her var ingeniører og læger. Her var sympatiske og usympatiske, gerrige og rundhændede, rige og fattige, alvorlige og muntre. Her var som i alle andre kredse mennesker, man sluttede venskab med, og folk man holdt sig på afstand af.

KUN EN ENKELT TING syntes at sætte jøderne i særklasse, og det var deres utrolige tilpasnings-evne. Mens vi andre havde svært ved at finde os selv efter at have forladt alt i Danmark, var det, som om vore jødiske kammerater i løbet af ganske få dage omstillede sig til de nye omgivelser. Måske har århundreders forfølgelser med usikre

leveforhold skænket det jødiske folk denne evne.

Jeg så ældre mennesker, der for få dage siden havde beklædt store stillinger i Danmark, men nu stod ribbet for alt, tage plads som tallerkenvaskere på svenske hoteller, og jeg så studenter og kunstnere, der uden at tøve gik i gang med noget så uvant som skovarbejde.

Vi har som danske grund til at føle os glade for den hædrende omtale, vi har fået i Israel, takket være mange ukendte modstandsfolks indsats. Vi andre må ikke glemme at gøre os værdige til det ry, der er kommet til at stå om os, og vi gør det bedst ved at være på vagt, hver gang den lille antisemitisme viser sit grinende fjæs. De naive løgne om jødedommen bør udryddes her i landet. Derved er vi med til at hindre, at nye jødeforfølgelser vil finde sted.

CHRIS PARØ.

Krigsforbrydernes fjende nr. 1

Simon Wiesenthal udfoldede under sit besøg i Danmark en personligheds bedste egenskaber.

Jo vist kender De noget til Simon Wiesenthal. De ved, at han er hovedmanden i tilfangetagelsen af Adolf Eichmann, naziudyret, der skulle gennemføre Adolf Hitlers „endelige løsning“ af jødespørgsmålet.

Og De tror, at han er en mand, hvis ansigt udstråler had, hvis ord er hadefulde, hvis røst kun kan tale om hævn.

Og så er han helt anderledes at møde. Vi så ham i Frihedsmuseet fredag den 15. september, da han var her i Danmark i anledning af, at forlaget Branner & Korch udsendte hans dokumentariske, digre bog „Morderne iblandt os“.

Vi hørte ham tale, vi oplevede ham svare slagfærdigt på nærgående spørgsmål, og hans humoristiske sans var udtalt og hans vid præget af en tiltalende form for intelligens.

Selve gangen i receptionen var ganske enkel. Først sagde oberstløjtnant N. B. Schou nogle pæne ord på Frihedskampens Veteraners vegne. Bogens oversætter, forfatteren Han-

ne Kaufmann talte charmerende om det vanskelige, men interessante manuskript, som hun måtte læse 4 gange.

Men så fik Simon Wiesenthal selv ordet, og han fængede nu helt anderledes end de to andre.

Jeg tror på retfærdigheden

Den 60-årige polskfødte Simon Wiesenthal, der oprindeligt var arkitekt, sagde i sin tale: — Jeg har handlet ud fra en indre trang til genskabelse af en retsstilstand. Jeg tror på retfærdigheden. Hvis ikke, havde det været umuligt at leve. Ondskabens triumf har kun været en kortvarig episode. Vi er dog nået så vidt, at et land, Brasilien, nu har udleveret en koncentrationslejr-kommandant, Stangel fra Treblinka, til retsforfølgning i Tyskland 22 år efter, at han har begået sine forbrydelser.

Eichmann-processen har blandt meget andet haft den virkning, at den har modvirket en gen-nazifitse-

BAADH & WINTHERS EFTF A/S
Købmagergade 45 - København K.

B. BJØRNBÆK
Randers

**STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN**
J. V. - Søndersø

ALFRED KRABBENHØFT A/S
Strandby Kirkevej 303
Esbjerg

I. H. RASMUSSEN
Silkeborg

P. OPSTRUP
Haslev

PREBEN HENRIKSEN
Møbelfabrik
Vejen - Jylland

**DANSK
MASKINOPLAG A/S**
Nørreport 3 - Aabenraa

ring i Tyskland. Hvis ikke Eichmann-processen havde vist verden nogle glimt af, hvad der dengang foregik, ville der have været talrige nazimedlemmer i den vesttyske forbundsdag.

Eichmann-processen har rensset luften i Vesttyskland

De krigsforbryder-processer, der nu finder sted i Tyskland, har stor værdi som anskuelighedsundervisning for ungdommen. Jeg har selv med stor glæde set, at hele skoleklasser kommer til sådanne processer og ser deres lands og måske deres families fortid.

De unge kommer hjem til deres far, mor og brødre, der var i SS, og spørger: Hvorfor har I løjet for os?

Der er opstået en kløft mellem de gamle skyldige og de unge uskyldige.

Et teamwork

Afsløringen og tilfangetagelsen af Eichmann var et teamwork, sagde han, mens han selv personlig havde ledet eftersporingen og afsløringen af den uhyggelige overlæge fra koncentrationslejren Auschwitz, dr. Joseph Mengele. Wiesenthals folk har fundet ham i Paraguay i Sydamerika, men nu har han paraguayansk statsborgerskab og kan ikke kræves udleveret.

I Paraguay lever der efter Wiesenthals oplysninger mange gamle nazister, hvis præsident af tysk herkomst, Alfredo Stroessner, holder hånden over dem i en sådan grad, at de ved deres fodboldkampe i hovedstaden Concepcion kan dekorere stadion med hagekorsflag.

SS'er var skjult i buddhist-kloster

Efter alt at dømme holder Hitlers stedfortræder, Martin Bormann, til i denne del af verden. Simon Wiesenthal ville eller kunne ikke give eksakte oplysninger om Bormann udover, at Bormann uden tvivl var i live for senest ni måneder siden. Wiesenthal fortalte yderligere, at Bormann, der nu er 67 år, lider af en kredsløbs sygdom og har været behandlet på flere sydamerikanske sanatorier un-

der forskellige navne. Han rejser til stadighed rundt mellem tilholdssteder i det sydlige Brasilien, Paraguay, det vestlige Argentina og det østlige Chile.

Vanskeligheden ved at afsløre de gamle nazister ligger dels i, at de må formodes at have gennemgået plastisk-kirurgiske operationer, dels i, at de tit skjuler sig blandt landsmænd udenlands.

Men sommetider får vi dog på mærkelig måde fat i nogen. Fornylig afslørede vi en buddhistmunk i et kloster i Katmandu i Nepal. Han var en eftersøgt tysk SS-mand.

Kz-vogter fik Stalin-prisen

Wiesenthal har i sit kartotek ca. 23.000 navne på krigsforbrydere, hver af dem med et udførligt generalieblad, nogle af dem fundet, andre stadig eftersøgte. Men det er ingenting. Det vesttyske justitsministeriums centralkartotek i Ludwigsburg omfatter ca. 160.000 navne på krigsforbrydere. Vi må regne med, at der er mindst 100.000 mordere blandt os.

Det er klart, siger Simon Wiesenthal, at der også går krigsforbrydere frit omkring i Østtyskland.

Hans organisation har dokumenteret ikke så få tilfælde af gamle nazister på høje kommunistiske poster. Vil De høre: Medlem af folkekammeret i Østberlin, Roick, har som SS-mand været fangevogter i en koncentrationslejr, general Arno von Lensky har været bisidder hos den berygtede retspræsident Freisler ved folkedomstolen i Berlin og været med til at afsige dødsdomme over deltagere i sammensværgelsen mod Hitler i 1944.

En tidligere fangevogter i koncentrationslejren Sachsenhausen har fået Stalinprisen. Hans navn er Grossmann. Han fik prisen motiveret med, at han havde været frihedskæmper.

Bogen best-seller i Spanien

Wiesenthal glæder sig over, at hans bog er blevet en best-seller i Spanien. Nogle har fortalt ham, at det skyldes, at de gamle nazister i Spanien køber den dernede for at se, om de skulle være nævnt.

Wiesenthal er elsket af mange, der i ham ser en personlighed, der vil skaffe ordnede tilstande, og hertil hører jo, at retfærdigheden får lov til at ske fyldest. De ser i ham en moralsk støtte.

Men nogle hader ham. Selv modtager han konstant truselsbreve, men forresten også tilbud om at få angivet en, hvis en anden må slippe.

På et møde, nynazisterne holdt for nylig, tilbød en kapitalstærk direktør en halv million D-mark til den, der ville myrde ham, men da Wiesenthal fortalte om dette, føjede han til, at han kunne overleve Hitler og Eichmann, så jeg håber også, at jeg overlever disse banditter.

Lad mig plukke enkelte replikker:

„Jeg ved nøje, hvad jeg vil“.

„Jeg har lært tålmodighed“.

„Måske er jeg en fanatiker, men så beklager jeg, at der ikke er flere“.

F—k.

35.000 KR: TIL NEUROLOG

Ørelæge Valdemar Kleins og fru Johanne Kleins Legat uddeltes i går med 35.000 kr. til overlæge, dr. med. Poul Thygesen. — Overlæge Thygesen blev læge i 1941, midt under krigen, der for hans vedkommende medførte et længere ophold i tyske koncentrationslejre, bl. a. Neuen-gamme.

Hjemme igen fortsatte han sin uddannelse, specialiserede sig i neurologi, fulgte kz-fangerne med lægelige undersøgelser og skrev doktordisputats om dissemineret sclerose. Dengang var han 1. reserve-læge på Amtssygehuset i Odense. Han flyttede til København i en tilsvarende stilling på Rigshospitalets afdeling for neuromedicin. Herfra kom han i 1957 til Gentoft Amtssygehus som overlæge på den neurologiske afdeling.

28/8.

TØNDER: I løbet af 14 dage regner man med at kunne tage den første fløj af Frihedskollegiet i brug. Håndværkerne er i gang med de sidste arbejder.

Kollegiets efor, kommunaldirektør Ludvig Nielsen, oplyser, at 16 unge indtil nu har søgt om optagelse på kollegiet, der vil få 30 værelser i alt. Prisen for et værelse er 150 kr. månedlig. I feriemåned juli opkræves ingen husleje.

Alle unge mennesker i alderen fra 15 til 25 år kan søge optagelse. Det er en fejltagelse at tro, at kun unge, hvis fædre har deltaget aktivt i frihedskampen, kan blive optaget; de skal kun have fortrinsret, meddeler man fra Tønder.

<p>HILMER THOMSEN'S BOGHANDEL Nørregade 13, Holstebro</p>	<p>J. H. SCHULTZ FORLAG Gothersgade 49, København K.</p>	<p>CENTRAL-MØBELLAGER I/S Æblegade 2-5, Sønderborg</p>
<p>STØT DANSK ARBEJDE 175</p>	<p>Installationsforretningen „STRØM“ Algade 34, Store Heddinge</p>	<p>KAI SONNE Aut. el-installatør Gudhjem</p>
<p>HANNÆS VASK v/ G. Skovmose Telefon Frøstrup 158</p>	<p>AABENRAA LIGKISTEMAGASIN Ramsherred 31 - Aabenraa</p>	<p>PLOVFABRIKKEN SKJOLD A/S Lind pr. Herning</p>
<p>RAABY KAROSSERIFABRIK v/ Laurits Pedersen Dalbyover</p>	<p>WIGGO KONGSTAD A/S Esbjerg</p>	<p>TRICOTAGEGAARDEN Tulstrupvej 13, Ikast</p>
<p>HERREMAGASINET C. Haar Tranebjerg - Samsø</p>	<p>GREGERS PETERSEN A/S Trælast Bygningsartikler Aarhus Nordhavn</p>	<p>H. J. NIELSEN Hjultorvet, Næstved</p>
<p>ODDER VULKANISERINGSANSTALT Østergade 26, Odder</p>	<p>N. N. MØLLER & SØN A/S Automobilforretning I. P. Nielsensvej 5, Ringkøbing</p>	<p>DANSK HYDRAULIK INDUSTRI A/S Juelsminde</p>
<p>VIGGO MADSEN'S BOGHANDEL Bispensgade 10, Aalborg</p>	<p>KØGE INSTALLATIONSFORRETNING Torvet 15, Køge</p>	<p>EINAR HØGSTED I/S Søndergade 40, Frederikshavn</p>
<p>K. HAGENS FJEDERFABRIK A/S Dronning Olgasvej 23 København F.</p>	<p>NIELS SKAARUP Blikkenslagermester Aut. gas- og vandmester Østergade 11, Thisted</p>	<p>NIELS CHRISTOPHERSEN Kolonial Torvet, Rødding</p>
<p>RANDERS DENTAL LABORATORIUM Torvegade 12, Randers</p>	<p>GRØNBJERG BAGERI Grønbjerg</p>	<p>JENS PEDERSEN Tømrermester Besser, Tranebjerg - Samsø</p>
<p>CARL BAK & SØN El-installatører Vestergade 33, Horsens</p>	<p>Trikotageforretningen „JYDEN“ Hovedvejen 102, Glostrup</p>	<p>GENEGA MØBELFORRETNING Skolegade 7, Herning</p>

Sammenhold siden 1945

Nogle af 14/10's medlemmer under et årsmøde.

De opholdt sig i den overfyldte Aarhus arrest. Nogle i enecelle, de mere heldige to sammen, alt efter Gestapos uransagelige belastningssystem. De frygtede forhørene i universitetsbygningen, i tankerne gennemgik de atter og atter deres „sag“, men først og sidst meldte spørgsmålet sig, „hvordan vil dette ende?“

En aften blev der stor opstandelse, celledørene blev åbnet, og kort efter befandt de sig hos arrestforvareren, hvor de fik deres ejendele udleveret. Næste morgen afgang i svært bevogtede lastvogne til banegården, og nu skete det første under.

For første gang anstændige transportvogne

For første og eneste gang i besættelsens historie blev Gestapos fanger transporteret på en menneskelig måde. I stedet for de sædvanlige kreaturvogne stod der nu oprangeret nogle af Statsbanernes fine personvogne, og heri foregik transporten til Frøslevlejren, tilkoblet et ordinært persontog. At der var bevæbnede soldater i vognene, og at allehånde trusler blev affyret, formidskede ikke glæden hos „forbryderne“, dertil var forandringen fra

ensomheden i cellerne til køreturen i det pragtfulde augustvejr og samværet med kammeraterne for stor.

Frøslevlejren var lige åbnet, men sammenlignet med Aarhus arrest var det som at komme fra mørket ud i lyset. Rene stuer, hver mand sin seng med rene tæpper og lagener,

gode hygiejniske forhold og spisesalen — under nr. to.

De færreste mennesker i datidens Danmark fik så rigelig og veltillavet mad som den, det danske fængselsvæsen serverede for de internerede i Frøslevlejren. Havde man mavebesvær, fik man anvist plads ved diætbordet.

Samværet i barakken

Og så var der arbejdet. Hele dagen i fri luft, hvor tiden gik med diskussioner med forskellige kammerater og ved siden heraf lidt arbejde for motionens skyld. Tid til middagssovn var der også. Når „arbejdsdagen“ var til ende, kom samværet i barakken. Der blev spillet bridge, skak m.v., der blev diskuteret alle mulige emner, der blev holdt foredrag, og ind imellem blev der holdt overdådige gilder med de fra køkkenet „organiserede“ sager og de gode ting, pakkerne bragte fra hjemmene. Inden sengetid mødtes mange i samlingsstuen til aftenudstjenssten. Kl. 9 var alle i seng, men når inspektionen var overstået, blev diskussionen genoptaget, historier fortalt og sange sunget.

Frøslevlejren ingen kz-lejr

Mennesker uden kendskab til de

Hvert femte år er damerne med.

Sproglaboratorium - studiekredse -
historie - litteratur - kristendoms-
kundskab
og alle andre højskolefag. Folkedans.

6 mdr. fra 3. nov. og
4 mdr. fra 5. januar.

Understøttelse kan søges.

Ring eller skriv efter brochure

UNGE HJEMS HØJSKOLE

Skaade pr. Højbjerg
Telf. (06) 27 17 77
Forstander Hans Munck

**STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN**
F. G. B. - Herning

TOBAKSHUSET
Rasmus Larsen
Rødvig - Stevns

**TÆNK PÅ DERES
TÆNDER!
DEM HAR DE KUN
EEN GANG
N. N. V.**

**NR. NISSUM HØJSKOLE OG
EFTERSKOLE PR. LEMVIG**
Højskolen: Fra 3. maj 3 og 5 mdr.
højskole for unge piger. Alm. højsko-
leklasse og husholdningsklasse. — Fra
3. nov. 3 og 5 mdr. højskole for unge
piger og unge mænd. Alm. højskole-
klasse og landbrugsklasse.
Efterskolen: Fra 3. aug. 10 mdr. efter-
skole for 14-17-årige piger og drenge.
Fra 3. nov. 7 mdr. efterskole for piger
og drenge.
Forkursus for sygeplejehøjskolen 3.
maj og 3. nov. (3 mdr.). Megen idræt
og gode muligheder for at vælge fag
efter ønske. Både højskolens og efter-
skolens elever kan deltage heri. Skriv
efter program og oplysninger. A. Kri-
stensen, forstander, tlf. (078) 33111 nr. 4

BENYT ADVOKATER!
W - M

**STØT
KAMMERATERNES HJÆLPEFONDS
ARBEJDE**
S. E. - Aarhus

**TROLDHEDE FODERSTOF- &
GØDNINGSFØRENING**
Altid 1. klasses varer
til konkurrencedygtige priser
Trolldhede nr. 44.

JYDSK LABORATORIUM
v/ civiling. Hans P. Jepsen
Statsautoriseret til at udføre kemiske
undersøgelser af:
FODERSTOFFER
GØDNINGSTOFFER
GRUNDFORBEDRINGSMIDLER
MEJERIPRODUKTER
Desuden analyseres
VAND
BRÆNDSEL
HAVEJORD m. m.
Kongensgade 10, Aalborg,
telf. (08) 12 06 24

**STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN**
J. B. - Skive

J. NIELSEN
Stubbekøbing

A/S V. EIVIL
Aut. VW-forhandler
Borgediget 21, Roskilde

faktiske forhold har kaldt Frøslevlejren en koncentrationslejr.

Intet kan være mere forkert. For mange, der kom fra fængslerne, blev Frøslevlejren en rekreationslejr, hvor det, der var blevet slået i stykker under forhørene og opholdet i cellerne, blev genopbygget både på legeme og sjæl, således at de efter et ophold i Frøslevlejren var bedre rustet til at modstå de lidelser, de senere kom ud for i de tyske koncentrationslejre, ja mange kan sikkert takke opholdet i Frøslev for, at de slap gennem koncentrationslejrene med livet i behold.

Kammeratskab på tværs af alle skillelinier

Under disse gunstige forhold, med den fælles baggrund og også med den fælles frygt for fremtiden voksede der blandt mange grupper et kammeratskab og venskab op, som man ellers sjældent eller aldrig ser blandt voksne mænd af forskellig alder, livsstilling, uddannelse og social baggrund.

At dette kammeratskab var af en særlig karakter, er sammenslutningen „14/10“ et bevis på. Inden deportationerne til Tyskland begyndte, lovede de hinanden, at de ville mødes hvert år for at styrke og udvikle det venskab, der her var skabt. 75 pct. af gruppen blev deporteret til tyske koncentrationslejre, men kun een af kammeraterne døde i Neuengamme, 25 procent forblev i Frøslev.

Løftet har de holdt. Hvert år omkring den 25. august, den dag da luksustransporten skete fra Aarhus

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

til Frøslev, mødes de et eller andet sted i Jylland, trods de grånende hår lige ungdommelige for at styrke venskabet fra trængslernes tid. I en af de mange sange, der lyder ved disse sammenkomster, har gruppens huspoet i et af versene udtrykt det således:

Forsvunden er vor trængsel,
og forsvunden er SS
og storbanditten, Meister Moss
og Wassermann og Hess,
men borte er jo også

de tilkomne udenlandske jøder re-
kammeraters muntre lag,
måske vi dog kan trylle frem
blot for en enkel dag
denne gammelkendte stemning
hos de gammelkendte mænd,
engang imellem længes vi jo
alle efter den,
ja, den gammelkendte stemning
hos de gammelkendte mænd;
i aften skal vi kalde den tilbage igen.

Hvert femte år deltager damerne
i sammenkomsten.

Sjakkajsen.

Kendsgjerninger — ca. 25 år efter (II):

Det store spil bag nazi-kulisserne!

Hitlers store fejltagelse: udnævnelsen af Canaris — men også Canaris begik fejl, da han skrev falske rapporter til Hitler for at få denne til at undlade angreb. — Resultatet blev Hitlers overmod.

Som bekendt sad Danmark med hænderne i skødet den niende april — trods alle advarsler om, at en invasion var forestående. Disse advarsler kom via forskellige kanaler fra den tyske efterretningstjeneste, Abwehr, som rummede en række af nazismens og dermed Hitlers mest forbitrede modstandere.

Det er nu bagefter mærkeligt at tænke på, at Hitler havde sine skarpeste fjender indenfor sin egen efterretningstjeneste. I særdeleshed mærkeligt, at det netop var efterretningstjenesten, fordi det er en kendt sag, at efterretningsfolk sjældent behøver at bekymre sig så meget om moral. For dem gælder det om at opnå resultater — og så er det temmelig ligegyldigt, med hvilke midler og hvordan resultaterne fremskaffes.

Men i Tyskland var situationen næsten omvendt. Hele nazislænget kendte ikke til moral, hvorimod den i høj grad eksisterede i efterretningstjenesten — ikke bare hos chefen, Wilhelm Canaris, men også hos adskillige af de folk, der stod ham nærmest.

Sådan behandler man modstandere!

Da Hitler kom til magten, var han klar over, at han havde mod-

standere indenfor hæren. De værste fejdede han straks bort. Hærchefen, generaloberst von Fritsch, fik Hitler fjernet ved at rejse en falsk anklage mod ham. Han beskyldtes for homoseksualitet! Så var han ude af billedet. Stabschef Roehm fik samme behandling. Og sådan kunne der nævnes en hel række af højtstående officerer, som Hitler betragtede som modstandere, og som han omgående fjernede. I stedet ansattes folk, som Hitler mente var „pålidelige“.

Hvordan kan det da være gået til, at Hitler i 1935 ansatte Wilhelm Canaris som chef for Abwehr? Ganske vist kunne han næppe have udnevnt nogen dygtigere mand, men Hitler-tilhænger var Canaris langt fra. Canaris regnede ikke Hitler for noget som helst — han foragtede ham.

En kilde til undren

Men Canaris formåede at opbygge sin egen lille stat i staten. Det lykkedes aldrig nazisterne at trænge indenfor Canaris' Abwehr-organisation, hvorimod Abwehr vidste alt om, hvad nazisterne foretog sig. Endda længe før det skete. Canaris var respekteret såvel i London som i Paris. F. eks. skriver den franske efterretningsekspert Gilles Perrault:

CHR. BRINK & SØN
Slagtermestre
Bredgade 6, Lem St.

SØNDER BJÆRT
INSTALLATIONSFORRETNING
v/ B. K. Lassen
Telefon (055) 7 20 73

RESTAURANT SØSTJERNEN
Raageleje
Telefon (03 305) - 327

J. L. MØLLER
Møbelfabrik
Oddervej - Aarhus

Malermester
ERIK LARSEN
Kingsovej 101, Helsingør
(03) 21 19 06

Møbelpolstrer
BØRGE ESKILDSEN
Aldersro

M. NIELSEN'S
TØMMERHANDEL
Stationsvej 1, Tarm

HAVNDAL KRO

RESTAURATION TIVOLI ESBJERG
Billard salon
Telefon (051) 2 01 54

JENS ROHDE
Tømremester
Chr. X's vej 62 - Viby J.

A/S BRDR. NISSEN
Frugt en gros
Adgangsvejen - Esbjerg - tlf. 2 62 22

N. V. JESSEN
Horsens

J. NØRGAARD CHRISTENSEN
Bagermester
Nors pr. Thisted

SKØRPING OG OMEGNS
LOKALFORENING
Korn - Foderstof - Kunstgødning
Markfrø - Bindegarn

LINDHOLST & CO.
Maskinfabrik
Aabogade 40 - Aarhus

KNUD SMITH
Købmand
Holmegade 11, Ulfborg

FJELSTRUP KRO
Fjelstrup

GUNNAR MØLLER
Autolakereri
Helgolandsgade 14 - Aarhus

„Det er en stadig kilde til undren, at Hitler udnævnte Canaris på et tidspunkt, hvor der var nok af fanatiske officerer at tage af. Den blindhed, man viste ved udnævnelsen af Canaris, skulle komme til at blive til stor skade for det nazistiske Tyskland.

Nazi-regimets mål forekom Canaris forbryderiske og absurde. Han hadede al brutalitet, og de nazistiske udskejelser fandt han modbydelige“.

Hitlers svinestreg

Det er ufatteligt, at Canaris blev siddende så længe, som tilfældet var, før Hitler lod ham likvidere. Allede så tidligt som i 1937 kom det til svære uoverensstemmelser mellem Canaris og Hitler. Sidstnævnte narrede Stalin med falske dokumenter, der beviste, at højtstående russiske officerer forberedte et kup under ledelse af marskal Tukhatchevsky. Stalin gik på Hitlers list og lod tusinder — alle de dygtigste — officerer i Den røde hær henrette. Det var netop, hvad Hitler ønskede. Til falsknerierne skulle Hitler bruge de russiske officerers signaturer. Canaris havde dem i sin besiddelse, men han nægtede pure at udlevere dem til Hitler, der så måtte fremskaffe dem på anden og yderst besværlig måde. Canaris ville ikke medvirke ved en sådan svinestreg.

Advarslerne fra Abwehr

Og Canaris advarede Østrig, Tjekkoslovakiet, Vatikanet, Danmark, Holland, Belgien, Schweiz (Hitler havde planer om at besætte Schweiz i 1942, men schweizerne forberedte sig på invasionen, idet de i modsætning til mange andre troede på rigtigheden af advarslerne fra Abwehr. Så udsatte Hitler invasionen for senere helt at opgive den). Og der kunne nævnes flere andre lande. Det var selvfølgelig kun sjældent, at det var Canaris personlig, der kom med advarslen, men som regel en af hans nærmeste og mest betroede medarbejdere.

„Skyd den skyldige“

Ganske morsom er en af de autentiske beretninger fra den tid: Canaris

havde i oktober 1939 ladet en af sine nærmeste, Joseph Müller, advare Belgien om en forestående invasion. 1. maj gik Müller påny til belgierne for at meddele dem, at invasionen var fastsat til 10. maj.

En belgisk diplomat sendte meddelelsen hjem pr. telegram, men Gestapo opsnappede telegrammet og fik løst koden, hvori det var sendt. Hitler blev underrettet om forræderiet. Han tilkaldte omgående Canaris og forlangte, at sagen blev opklaret. „Abwehr skulle finde den skyldige, som naturligvis omgående skulle skydes“.

Et par fjender mindre

Og hvordan tror De, Canaris handlede i en sådan situation? Han satte et vældigt apparat i gang. Samtlige medarbejdere blev indkaldt til møde, hvor de fik en gevaldig overhaling om forræderi og den skyldige, som skulle findes. Et specielt kontor blev officielt oprettet for at lede opklaringsarbejdet . . . utallige forhør den danske efterretningschef. oberst blev foretaget. Til at lede det specielle kontor og opklaringen ansatte Canaris . . . Joseph Müller! Utallige rapporter blev skrevet og videresendt til Hitler, der beundrede Abwehrs ildhu, men efter nogle måneders forløb blev sagen glemt. Noget opklaring nåede man aldrig, og det er helt givet, at det også var umuligt at finde frem til en sådan på dette tidspunkt.

Abwehr benyttede bl.a. lejligheden til at jage en skræk i livet på et par af de mest nærgående nazi-opkomlinge i Gestapo, som kunne blive farlige for Abwehrs virke. På yderst dramatisk vis hentede man dem midt om natten til omfattende afhøringer. Så blev de løsladt igen „på grund af manglende bevis“.

Nazi-opkomlingene beskæftigede sig aldrig mere med Abwehr. For det første var de næsten skræmt til døde — for det andet blev de degraderet i Gestapo, fordi deres rygter nu var „pletet“, efter at Abwehr havde næret mistanke til dem!

Spillet bag kulisserne var uhyggeligt. Begge parter vidste, at det gjaldt livet. „Dem eller os“!

Londons dilemma

I London var man i et dilemma! Man kendte Canaris og hans indstilling. Man vidste, at han følte sig som 100 pct. tysker, men man vidste også, at han var nazi-modstander. Endvidere var man klar over, at Canaris var den eneste, som eventuelt var i stand til at afsløre de engelske invasionsplaner. Ville han gøre det? Overfor Hitler?

Direkte havde Canaris holdt sig fra englænderne. Han advarede kun, når nazi-regimet overfaldt andre.

I London besluttede man sig til at støtte Canaris. Man gjorde det ved at angribe ham på det groveste. Der ved hjælp britiske efterretningsfolk deres tyske kollega mod Gestapos mistanke, og man styrkede hans stilling overfor nazistiske ledere — i særdeleshed gjorde de engelske angreb indtryk på Hitler.

En af de ting, den engelske radio udsendte om Canaris, var, at „han havde været Mata-Haris elsker“. Det var ham, der havde fået hende til at spionere i Frankrig, og da hans elskerinde var i fare for at blive afsløret — og dermed blev farlig for ham — røbede han hende til franskmændene, der skød hende. Sådan sagdes det bl. a. i radioen. Ved en anden lejlighed skulle han have kvalt en italiensk præst, stjålet hans kutte og flygtet i den! Historierne var opfundet i Intelligence Service — og de virkede efter hensigten. Hitler ligefrem nød dem!

Men populariteten varede ikke ved.

De farvede rapporter

Den modstand, Canaris nærede imod Hitlers overfald på andre lande, fik ham til at „farve“ sine rapporter til Hitler. Han advarede med alle midler, men Hitler gennemførte alligevel sine planer — og resultatet var, at Hitler til sidst ikke troede på Canaris.

Lad os nævne et eksempel. Invasionen i Danmark forestod. Canaris var imod. 3. april kaldte han sine medarbejdere Oster og Liedig til sig. „Vi må forhindre dette idiotiske overgreb på Danmark og Norge“, sagde han. Derefter affattede han en serie

A. W. JØRGENSEN
Stege

HOED KALKVÆRK
Telf. Balle 16

N. L. SPANGBERG
Kaffe en gros
Thisted

SVENDSEN
Torvet
Ringsted

SKJELSKØR BANK

**JYDSK TRÆ- &
FINERHANDEL**
Bissensgade 12 - Aarhus

AXEL MIKKELSEN
Tapet- & farvehandel
V. Strandgade 25, Ringkøbing

H. TUEKÆR JENSEN
Købmandsgaarden
Fakse Ladeplads

A/S STØRUP & CO.'s EFTF.
Munkegade 1, Helsingør

DEN GAMLE KRO
Hornslet

**RUSTFRI STÅL- &
METALTRYKKERI**
Valdemarsgade 42, Aarhus

AXEL MØLLER
Revisor
Borgergade 20, Silkeborg

G. B. - SKIVE

Kulturharver - Smuldreharver
Zig-zag harver - Granatharver
Duplexharver - Ukrudtsharver
Brugserhamler og lifthamler

Roetørvaskere i 3 modeller

Prima varer, små priser

Forhandles gennem grossister
i branchen

QUE MASKINFABRIK
Que pr. Hobro
Telf. (085) 5 82 07

foruroligende rapporter om britiske modforholdsregler mod besættelsen af Skandinavien. Han håbede, at det holdt Hitler tilbage. Men Hitler fortsatte — og derved konstaterede han, at Canaris „havde taget fejl“.

Hitler blev overmodig. Fremtidig troede han kun på sin egen intuition!

Afsindig af overmod

Canaris havde handlet ud fra de motiver, at han ville skåne sit land for mere krig — han ville skåne Europa. Derfor lavede han de falske, foruroligende rapporter. Det kom til at virke modsat. Den gale fantast, Adolf Hitler, blev afsindig af overmod. Han troede kun på sig selv og sin egen uovervindelig. Han kastede derfor Tyskland ud i nye eventyr — også selv om advarselne nu var rigtige og ikke overdrevne. Det kom til at koste Europa så meget blod, og det udløste de sindssyge nazilederes rædselsregime!

Oberst Lunding om Canaris' sidste dage

Canaris selv faldt på sin post. Han blev arresteret — og afløst af von Schellenberg, der i begyndelsen havde den „rigtige nazistiske indstilling med ubetinget tro på Der Führer“. Denne indstilling afløstes senere af defeatisme og vendte sig sluttelig til spæd modstand mod . . . den gale fantast!

Vi kunne have fortalt om Canaris og spillet bag kulisserne i adskillige artikler. Vi har stof nok til det. Men vi vil undlade dette og i stedet lade Lunding, fortælle om Canaris' sidste dage i kz-lejren Flossenbürg:

— Jeg sad i celle nr. 21. Jeg havde været gennem 3—400 timers forhør . . . omhandlende alt muligt mellem himmel og jord. Til sidst sagde forhørslederen til mig:

„De er jo selv efterretningsofficer, så De kender jo prisen!“

Dermed havde han fortalt, hvilken straf jeg kunne vente.

De mange henrettelser

— Og i Flossenbürg kunne man ikke være i tvivl, fortsætter obersten. Fra en sprække i min dør kun-

ne jeg følge, hvad der skete lige udenfor. Fanger blev hentet; fik ordre til at klæde sig af — og blev henrettet. Den ene morgen var det ved skydning, der foregik inde under et halvtag. Fangerne fik ordre til at klæde sig af, hvorefter de skulle knæle. Derefter blev de dræbt ved et nakkeskud.

Den næste morgen foregik henrettelserne ved hængning i nogle kroge under halvtaget. Seks blev hængt ad gangen. Lidt efter blev de pillet ned og lagt hen til siden, hvorefter de næste seks kunne komme til. Vi kunne slet ikke undgå at følge med i disse henrettelser, der især havde taget fart efter 20. juli-attentatet. Mange hundrede blev henrettet.

Jeg sad i min enecelle og fulgte dette fantastiske, næsten uvirkelige spil . . . disse forfærdende menneskeudslettelser. Vi blev behandlet værre end dyr . . . Jeg kunne høre de ulykkelige udenfor min dør, og jeg kunne følge afklædningsscenerne.

Dernæst hørte vi kommandoerne om at løbe, og den dødsdomte — hvis der da var afsagt nogen egentlig dom — kunne jeg se gennem sprækken og vinduet på den modsatte side af gangen, når de løb hen til halvtaget . . . Så lyttede jeg efter skudet, og hvis det ikke hørtes, var det altså en „hængningsmorgen“. Hvem var den næste? Måske jeg selv? Måske min sidemand?

For mit vedkommende gik den ene morgen efter den anden. De samme begivenheder, men stadig ikke mig.

„Endnu var det ikke mig“

— Et frygteligt psykisk pres . . . ?

— Sikkert, men man var jo nødsaget til at finde en vej. Man gjorde op med fortid, nutid og fremtid . . . man måtte have noget at leve på . . . og tvunget dertil affandt man sig med forholdene. Endnu var man jo i live . . . Endnu var det ikke mig, der løb derude . . .

Vi fanger havde hurtigt fundet ud af at meddele os til hinanden . . . ved hjælp af bankesignaler. Min sidemand i celle nr. 22 bankede til mig . . . og jeg til ham. „Hvem er du“, spurgte jeg i bankesignaler. „Canaris“, lød svaret. Vi var begge offi-

cerer, kolleger i efterretningstjeneste og følte velsagtens snævrere bånd af den årsag.

Den ottende april 1945 om aftenen hørte jeg, at Canaris blev ført ind i sin celle. Der var tavshed et stykke tid, så begyndte bankesignalerne. „Jeg har været i forhør“, bankede Canaris. „Min næse brækket. Nu er det snart slut. Hils mine efterladte, hvis du . . .“

Så var det Canaris

Om morgenen, den niende april, hørte jeg stor støj på gangen kl. 6. Jeg gik hen til sprækken i døren. Jeg hørte Canaris blive hentet. Jeg hørte, han fik ordre til at tage tøjet af . . . hurtigt. Både han og jeg vidste, hvad det betød . . . Jeg så ham løbe nøgen forbi vinduet. Der hørtes ingen skud. Den niende april var en „hængningsmorgen“.

— Franske undersøgelser har ført til, at man mener, han blev hængt i en klaverstreng for at øge hans lidelser?

— Jeg ved det ikke, for det kunne jeg ikke se. Men jeg har også hørt påstande om, at tyskerne skulle have kaldt ham til live igen efter først at have hængt ham op . . . for at han skulle gennem lidelserne to gange. Jeg tror ikke på dette. Der var fart på denne morgen, for man skulle hænge 22. Canaris' nærmeste medarbejder, Oster, så jeg blandt dem. Først seks fanger af sted i hastigt tempo. Så en pause. Derefter seks nye . . . pause. Så seks til . . . pause. Og sluttelig fire. Så faldt der lidt ro over det igen.

Altså slap man også selv denne morgen. Nu var der „fred“ til den næste morgen, hvis man da kan tale om „fred“ et sådant sted.

Hvordan jeg slap fra det? Ja, den historie blev jo berettet i sidste nummer af „Pigtråd“.

HANS FOSMARK.

fer — eller ofre — tilgiver ham. Stemmeafgivningen i går foregik i den lokale biograf, hvor de fleste af byens voksne indbyggere var forsamlede. Byens kommunistiske borgmester, den tidligere partisan Giovanni Bottonelli, opfordrede sine bysbørn til at afgive deres stemmer „uden had eller hævnfølelse“.

20/7.

UFATTELIGE GRUSOMHEDER

Jødisk kvinde blev indemuret i tønde. — Müller dræbte personligt mange af ghettoens beboere med skud, børn blev kastet levende på ligbål . . . .

Kiel. Frygtelige billeder afmales i disse dage for nævningedomstolen i Kiel, hvor jødiske vidner skildrer, hvad der engang var „dagligdag“ i en jødisk ghetto i Polen.

Det er ganske særligt den anklagede SS-mand Müller, udsagnene gælder, og helhedsbilledet af en koldblodig morder med absolut menneskeforagt aftegner sig tydeligere og tydeligere.

Under vidneudsagnene i går kom ny, ufattelige grusomheder for dagen. Således skildrede et vidne, der under krigen tilbragte længere tid i Bochnia-ghettoen i det besatte Polen, hvorledes Müller myrdede en jødisk kvinde: Hun havde forsøgt at gemme sig i en tønde, og da hun blev opdaget, lod Müller bygge en vold af møbler på og omkring tøndens. Det varede flere dage, før kvinden døde.

Vidnet var den 49-årige direktør Naftali Raps, nu Antwerpen, dengang udkommanderet til deltagelse i ghettoens „begravelseskompagni“. Han indledte sit udsagn med bemærkningen: „Det tyske sprog har jeg desværre lært af den anklagede“. Med egne øjne havde han set, hvorledes Müller havde dræbt en jødisk fader og hans to sønner med pistolskud, efter at Müller først hånlige havde råbt: „I er fredløse!“ Efter massemyrderierne blev der gang på gang foretaget brænding af ligene på store bål. Når bålet var nedbrændt, måtte begravelsesmandskabet knuse de knogler, der ikke var forkullet. Foran et sådant ligbål skød Müller engang en gammel mand, der var blevet fundet sammen med tre-fire børn i et skjulested. „Børnene blev kastet levende på bålet“. Dette var forinden blevet antændt af Müller selv, „eftersom det jo drejede sig om hans jøder“.

20/7.

TIL MINDE OM 20. JULI 1944

Bonn. På årsdagen for det mislykkede attentat mod Hitler den 20. juli 1944 blev der i dag nedlagt krans fra regeringen og forbundsværnet ved mindesmærket for den nazistiske terrors ofre i Bonn. I aften taler i Beethovenhalle Israels ambassadør i Bonn, Ben-Natan, og den NATO-øverstkommanderende for Europa-midte, general von Kielmansegg.

22/7.

VIDNE NR. 100 I JØDEMORD-PROCESSEN

Kiel. Vidne nr. 100 i jødemordprocessen ved nævningetinget i Kiel trådte i går i skranken. Det var gæstgiver Stanislaus Faber, der stammer fra Bochnia i Polen og nu er bosat i Mannheim. I sit udsagn belastede han den anklagede Heinrich stærkt, idet han hævdede, at denne på grusom måde havde mishandlet hans søster i Bochnia-ghettoen.

Selv var han sluppet uskadt fra pogromerne, idet han formedelst 30.000 zloty havde bestykket en SS-mand til at besørge falske papirer, der bevidnede, at han var udlænding. Også de anklagede Kunde og Heinrich vidste, at dette var urigtigt, men efter at de havde modtaget to sølvrvæpse og en brillantring, havde de skånet ham.

25/7.

„RESULTATET AF STÆRK INDAVL“

Flensborg. Adolf Hitler var „resultatet af en stærk indavl“, hævder den vesttyske historiker Werner Maser i skrift og tale. En artikel, der i går fremkom i „Der Spiegel“, blev i aftes i det tyske fjernsyn uddybet af Werner Maser. Efter 12 års studier af Hitlers slægtshistorie mener Maser med sikkerhed at kunne sige, at Hitlers oldefar på mødrene og bedstefar på fædrene side var samme person, nemlig toldfunktionæren Johan Nepomuk Hüttler! Yderligere „indavl“ fulgte.

Hitler gjorde, så længe han formåede det, alt for at skjule sin herkomst, og dette har i høj grad vanskeliggjort efterforskningerne af hans slægtsforhold. Da Werner Maser imidlertid begyndte at studere kirkebøgerne i små kirker i Østrig, fandt han de dokumentationer, der officielt var antaget for tilintetgjort af Hitler.

Hitler havde omkring 1930 et kærlighedsforhold til sin halv-niece, Angela Raubal. Werner Maser anser det for sandsynligt, at Angela begik selvmord i 1931, fordi hun ventede et barn med Adolf Hitler.

28/7.

SØNNEN SA MÜLLER SKYDE SIN MODER

Kiel. Fire jøder, der tidligere boede i Polen, men som ved et mirakel slap levende fra SS-myrdierne i Krakow og Bochnia, afgav i går vidnesbyrd i jødemordprocessen ved det kielske nævningeting. De bor nu henholdsvis i Israel og USA. Af deres redegørelse fremgik med umiskendelig tydelighed, at de anklagede, Kunde og Heinrich, senere også den anklagede Müller, har deltaget i de såkaldte „omflytningsaktioner“ fra ghettoen og tvangsarbejdslejren i Bochnia.

Den 48-årige bager Abusch Hirsch fra New York skildrede, hvorledes den tidligere SS-Hauptsturmführer og lejrleder

i Bochnia, Franz-Josef Müller, dræbte hans moder ved skud. Dette mord er det eneste punkt i anklageskriftet, som Müller med visse indskrænkninger indrømmer rigtigheden af.

Da han i april blev afhørt om dette forhold, sagde han imidlertid, at han havde handlet efter ordre og ikke havde haft til hensigt at dræbe kvinden.

Ifølge vidnet fandt mordet sted den 29. april 1943. Hirsch var efter arbejdet vendt tilbage til lejren og havde hørt, at hans moder var blevet „taget“ af Müller, fordi hun havde villet bringe sin søn levnedsmidler og tøj. Netop da den dengang 24-årige søn styrtede ind i jøderåds-bygningens kælder, hørte han Müller kommandere: „Drej dig om“!

Et skud faldt, og hans moder styrtede til jorden. Hun var dog ikke død på stedet, men som følge af det store blodtab, hun havde lidt, døde hun 14 dage senere.

28/7.

REJSTE I TO MÅNEDER RUNDT I HITLER-JUGEND UNIFORM!

MÜNCHEN: En 18-årig arbejdsdreng fra Weiden i Oberpfalz i Tyskland, som gennem to måneder rejste rundt i Vesttyskland og Danmark iklædt Hitler-Jugend uniform, som var prydet med nazistiske ordner og tegn, er ved en ungdomsdomstol i Weiden blevet idømt en bøde på 40 mark samtidig med, at han fik sine ordner konfiskeret, og dommeren gav ham en irettesættelse.

Den unge mand, der betegnede rejsen som en „modighedsprøve“, fortalte, at han undervejs havde fået sin samling af nazistiske ordner forøget af „ædle givere“. På turen havde politiet flere gange bemærket ham, „men kun undret sig over uniformeringen“.

16/8.

UTROLIGT KYNISKE PÅSTANDE OM DE TYSKE KONCENTRATIONSLEJRE

Flensborg. Statsadvokaturen ved Flensborg landsret har nu rejst anklage mod lektor, dr. Alfred Endrigkeit, Büsum, for tilsmudsning af dødes minde. Overstatsadvokat, dr. Froberg oplyste i går over for pressen, at man sigter Endrigkeit for i 1963 eller 1964 inden for rammen af kemiundervisning på gymnasiet i Büsum at have sagt: „Det er indlysende, at påstanden om, at der blev fremstillet sæbe af dræbte jøders lig i de tyske koncentrationslejre, ikke er rigtig; for til fremstilling af sæbe skal man bruge fedt — og jøderne i koncentrationslejrene var som bekendt ikke fede!“

Endrigkeit skal blandt andet have sagt, at det var amerikanerne, der efter krigen monterede forbrændingsovnene i koncentrationslejrene, „for hermed at skyde tyskerne skylden i skoene“.